

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se sodno ločena zakonca zopet združita, ima združitev pravno moč po §-u 110 o. d. z. tudi, ako se je sodišču ni naznanilo. — Dolžnost soproga dajati po §-u 91 o. d. z. soprogi preživež ne preneha, ako ima soproga sporazumno ž njim ločeno bivališče.

Odvetniški uradnik Žiga S., ki dobiva na mesec po 140 K plače, se je poročil l. 1883. s Franjo S. Leta 1888. sta se hotela prostovoljno ločiti. Sklenila sta v ta namen notarsko pogodbo od 15. septembra 1888, da se ločita, soproga pa se odpove vsakemu alimentacijskemu ali drugemu zahtevku nasproti svojemu možu za zmeraj. Dne 20. nov. 1888 je sodišče prostovoljno ločitev zakona dovolilo, ter sta zakonca na to ločeno živela. Leta 1891 pa sta se zopet faktično združila in zakonski živela, ne da bi združitev sodišču naznanila. To razmerje je trajalo do 13. aprila 1901, tedaj sta se zopet ločila brez kake sodne intervencije. Vsak se je preselil v svoje stanovanje; soproga je ostala v G. in se preživljala s šivanjem; decembra 1903 pa je odšla v D., kjer je bila tudi še ob času tožbe. Ona namreč trdi, da ji je mož vzlic razločitveni pogodbi, ki se je molče razveljavila, še v novembru 1888 obljubil mesečne podpore 30 K. Od 1888 do 1891 je to obljubo izpolnjeval, takisto tudi od maja 1901 do decembra 1903; ko je odšla v D., ji je plačal naprej 300 K za podporo do novembra 1904. Zahteva torej s tožbo, da naj ji soprog plača mesečne prispevke po 30 K od novembra 1904 naprej do tožbe v plačilo dospele v znesku 180 K, od 1. maja 1905 naprej pa po 30 K na mesec.

Toženec Žiga S. prereka vsako obljubo, pač pa priznava, da ji je na njeno prošnjo po 10, 20 ali 30 K podaril, to pa le v času od maja 1901 do decembra 1903. Ko se je preselila v D., ji je sicer res dal 300 K za preselitev, toda zopet le za darilo. V dokaz je predložil pisma tožnice, ki ga v njih prosi podpore in potrjuje sprejem zneskov po 10—40 K. V pismu, pisanem kratko pred dnevom zadnje faktične ločitve, prosi tožnica

toženca, da naj ji pošilja za njenega sina Otomarja, katerega preskrbljuje ona, po 30 K na mesec, »glede nje pa naj ostane takisto pri 30 K.«

C. kr. deželno sodišče v G. je tožbeni zahtevek pe-remptorno zavrnilo. V razlogih je najprej gori navedene okolnosti glede razločitve, zopetne združbe in zopetne razločitve ugotovilo, potem pa nadaljevalo:

Odločilna vprašanja so naslednja:

1.) Ali je v svrhu združitve po §-u 110 o. d. z. potrebno naznanilo na sodišče?

2.) Ali se je razločitveno pogodbo razveljavilo, ker sta se zakonca zopet združila?

3.) Ali je obljuba soproga leta 1901., ko sta se vnovič dejanski ločila, da bode soprogi dajal alimentacijo, pravoveljavna?

Ad 1.) Do novejšega časa ste teorija in praksa soglašali, da je ločena zakonca, če se tudi zopet združita, smatrati še nadalje za ločena, ako združitve nista sodišču naznanila; vsaki del sme drugega zapustiti, glede premoženja ostane vse pri napravljene pogodbi. Toda iz postanka §-a 110 o. d. z., kakor tudi iz tendence zakonodavca, da naj se zakon kolikor možno ohrani in združitev pospešuje, izhaja, da takega naznanila o združitvi ni potreba za pravoveljavnost združitve. S tem, da sta zakonca S. po združitvi 10 let zakonski živela, sta zakon oživila.

Ad 2.) S to združitvijo je postala dovoljena ločitev zakona brez veljave, takisto tudi razločitvena pogodba od 15. sept. 1888 in odpoved soproge glede alimentacije, kateri je bila ločitev predpogoj.

Ad 3.) Po §-u 91 o. d. z. je soproog dolžan dajati svoji soprogi po svojem premoženju dostojni preživež; ako se soproog nasproti svoji soprogi, ki radi danih razmer ne more več ž njim živeti, zaveže, dajati ji alimentacijo v gotovem znesku, ne da bi se zakonska vkupnost prenehala, onda je taka pogodba tudi brez notarske oblike veljavna. S tem se le ustanovi višino po zakonu obstoječih dolžnosti.

Čisto drugačen pa je pravni položaj, ako nameravata zakonca zakonsko zvezo pretrgati in ako ima od soproga obljubljena alimentacija namen, razdružitev pospešiti ali olajšati in ločitev zakona povzročiti. S tem bi se izognilo prepovedi §-a 93 o. d. z.,

da zakona ni moči samostojno ločiti; taka obljuba je prav tako malo veljavna, kakor pogodba glede prenehanja zakonske zveze.

Tožnica sama pravi, da je imela v l. 1901., ko se je od soproga ločila, ljubavno razmerje z nekim gospodom, da sta oba zakonca nameravala zakon razločiti in da ji je soprog obljubil mesečno alimentacijo 30 K. Toženec trdi, da se je hotel radi tega razmerja iznebiti soproge, obe stranki soglašati, da je zakonska zveza popolnoma prenehala. Nameravalo se je tedaj, zakonsko zvezo docela pretrgati in to se je tudi izvršilo. Zategadelj pa je obljuba soproga, ako jo je tako storil, kakor soproga trdi, neobvezna; kajti pogodba bi nameravala, čeprav posredno, zakonsko zvezo razveljaviti, in bi pomenila, da se hoče zakonu izogniti. Tožnica sme torej le zahtevati, da se zakonca povrneta v zakonsko vkupnost, ali pa da se ločita od mize in postelje, eventualno, da se ji dovoli ločeno bivališče in začasno alimentacijo.

Prizivno sodišče, c. kr. višje sodišče v G. je z sodbo od 10. julija 1905 prizivu tožnice ustreglo in prvo sodbo tako spremenilo, da je tožbenemu zahtevku ugodilo.

V razlogih se je nazorom prvega sodišča glede vprašanj 1.) in 2.) pridružilo, glede zadnjega pa izreklo, da prepoved §-a 103 o. d. z. ne ustanavlja neveljavnosti pogodbe v zmislu §-a 780 o. d. z., pač pa ima ta pomen, da samolastno postopanje zakoncev, mereče na dejansko ločitev, pred sodiščem nima veljave, marveč sme vsaki zakoncev s tožbo zahtevati izpolnjevanje obvez vsled zakona nastalih. Tožnica je torej že po §-u 91 o. d. z. upravičena zahtevati od soproga, s katerim ne živi ta skupno, namestu preživeža v naravi, denarnih sredstev. Glede višine preživežnega nadomestka pa sploh ni bilo spora. Znesek 30 K je tak, da ga toženec pri svojih dohodkih more plačati, za tožnico pa pomenja itak le eksistenčni minimum.

Vrhovno sodišče je z sodbo od 28. dec. 1905 št. 13.692 revizijo toženca radi napačne pravne presoje zavrnilo.

Razlogi.

Po pravici sta obe spodnji sodišči razsodili, da zopetne združitve ni treba sodišču naznaniti, ako se hočeta sodno ločena zakonca zopet pravoveljavno združiti. Ker po pranačrtu o. d. z. obveznosti naznanila ni bilo in se je drugi odstavek §-a 110 o. d. z. vendar glasil: »hočeta pa zakonca še vedno tako.

združenje etc.« — onda izhaja iz tega, da se z besedo »tako« ni mislilo označiti kako sodišču naznanjeno zopetno združenje; pa tudi sicer v sedanjem besedilu §-a 110 o. d. z. ni najti nobene opore za to, da se je hotelo zaradi opustitve naznanila odreči pravoveljavnost zopetni združitvi ločenih zakoncev, katerima določba §-a 110 o. d. z. morda še niti znana ni, tudi v tem slučaju, ako se je zakonsko vkupnost brez dvombe obnovilo, kakor n. pr. v tem slučaju, ko sta ločena zakonca od leta 1891 do 1901 zopet skupaj živala.

Ako so za ločitev predpisane gotove oblike, vendar ni zadostnega vzroka, zahtevati jih tudi za zopetno združitev, osobito ko zakonodavec nadaljnji obstoj sklenjenega zakona kolikor moči pospešuje.

Ako pa se je nehala sodno dovoljena ločitev zakona, nima niti o priliki ločitve zakona sklenjeni notarski akt nikake veljave več, osobito ker je v le-tem naravnost izrečeno, da skleneta zakonca pogodbo »predpogojem sodne ločitve njunega zakona.«

Ne more biti torej dvoma, da se je soproga vsakemu alimentacijskemu ali drugemu preživežnemu zahtevku le pod tem pogojem odpovedala, da živi z soprogom sodno ločeno; dolžnost soproga po §-u 91 o. d. z., dajati soprogi v primeri s svojim premoženjem dostojni preživež, je torej v istem času zopet oživela, ko je soprogo zopet sprejel v zakonsko vkupnost, ki je, kakor je omenjeno, trajala 10 let.

Te dolžnosti se toženec ne more s tem ubraniti, da se sklicuje na sporazumno povzročeno prenehanje zakonske vkupnosti leta 1901., ker po §-u 93 o. d. z. ni dovoljeno zakoncema, da bi zakonsko zvezo, čeprav sporazumno, pretrgala, in pa ker omenjena dolžnost nasproti soprogi tako dolgo obstaja, kolikor dolgo ima z njegovim sporazumom ločeno bivališče, ne da bi se bilo glede zakona izreklo od strani sodišča ločitev in ne da bi se o tej priliki rešilo alimentacijsko vprašanje.

Zakaj se prizivno sodišče ni oziralo na dogovore glede višine alimentacije, kakor jih navaja tožnica, ampak je na podlagi zakona prisodilo zahtevanih mesečnih 30 K, to je prizivno sodišče samo popolnoma pravilno utemeljilo.

Iz teh razlogov revizija ni mogla imeti uspeha.

Dr. M. D.

b) Rzsodba ni nična (§ 477 št. 9. c. pr. r.), ako sodišče nebstvenega dela tožbene zahteve v izreku ne zavrne, nego se izjavi o njem samo v razlogih.

Na prostovoljni dražbi, ki se je vršila dne 19. novembra 1905, je kupila Marija T. od posestva, ki je bilo solastno nji, njenima sestrama Karolini B. in Ani B. ter njenemu očetu Janezu B., travnik, parc. št. 2205/1 d. o. Sv. Kr. — Pri dražbi je sodni komisar, c. kr. notar H. določil mejo te parcele na južnozapadni strani, ko je izjavil, da sega ta parcela na navedeni strani do vode, t. j. do potoka S. — Dne 20. novembra 1905 je zdražil Janez B. (zgoraj navedeni solastnik) na levem bregu potoka S. in parceli št. 2205/1 nasproti ležeči travnik, parc. št. 2210 d. o. Sv. Kr. — Potok S. je delal na južnozapadni strani parc. št. 2205/1 precejšen ovinek in tekel po novi strugi, ki si jo je napravil ob nekem nalivu, dočim je prejšnjo strugo deloma zasul. Po dražbi je pa Janez B. dal iztrebiti staro strugo, zgradil novo strugo in tako napeljal potok iz nove v prejšnjo strugo. Tako je vzel v posest kos terena, ležečega med potokovo novo strugo (ovinkom) in med staro strugo, ki gre v ravni črti, in ker tega prostora ni hotel odstopiti Mariji T., je vložila ta zoper njega tožbo, katere zahtevek je potem, ko se je izvršil lokalni ogled, tako-le precizirala:

Toženi Janez B. je dolžan pripoznati, da spada trikot v obrisu lokalnega ogleda zaznamovan s številkami I, II, III k tožnični parceli št. 2205/1 d. o. Sv. Kr., da ga je tožnica kupila z navedeno parcelo, da si ga on lasti s tem, da ga je z jarkom, ki ga je izkopal v črti M-N obrisa, odcepil od njene parcele št. 2205/1 in trdi, da spada k njegovi parceli št. 2210 d. o. Sv. Križ, in dalje dolžan izročiti ta trikot tožnici v posest in last ter povrniti pravnne stroške.

C. kr. okrajno sodišče v Kostanjevici je s sodbo z dne 14. septembra 1906 opr. št. C I 46/6-6 tožbeni zahtevek zavrnilo.

Razlogi.

Če spada prepirni prostor I, II, III obrisa k lokalnemu ogledu k tožnični parceli št. 2205/1 ali k toženčevi parceli št. 2210 d. o. Sv. Križ, o tem se v pravdi ni razpravljalo, akoravno je bila ta okolnost prepirna.

Tožba se opira na to, da je sodni komisar pri prodaji teh parcel določil, da spada prepirni prostor k tožničini parceli, ter da je on meje določil v proggi M-O-N (nova struga) obrisa lokalnega ogleda.

Ker pa ta izrek sodnega komisarja ne more biti odločilen za razsojo pravde, osobito ne z ozirom na to, ker je dokazom prič Jožefa P. in Jožefa B. pred dvema letoma voda tekla po strugi M-N (stara struga), da je to strugo zasula ter si napravila pot po strugi M-O-N, da se je vidna meja med parcelama premaknila in je tedaj dvomno, če je prava meja med parcelama št. 2205/1 in 2210 struga M-O-N ali M-N, kar bi mogel izreči le strokovnjak, se tožbenemu zahtevu ni moglo ugoditi.

Vsled priziva tožničinega je c. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem s sodbo z dne 20. nov. 1906 opr. št. Bcl 95/6-13 prvosodno sodbo spremenilo in spoznalo:

Toženec Janez B. je dolžan tožnici Mariji T. odstopiti prostor, ki je v narisu k lokalnemu ogledu zaznamovan s števil. I, II, III, v last in posest ter ji povrniti pravdne stroške I. inštanice v znesku — in stroške prizivnega postopanja v znesku — v 14 dneh pod izvršbo.

O ostalem delu tožbenega zahtevka ni prizivno sodišče spoznalo ničesar.

Razlogi.

Tožnica opira svoj zahtev, ki gre bistveno na to, naj se spozna, da je toženec dolžan izročiti ji trikot, ki je v narisu k oglednemu zapisniku zaznamovan z I, II, III, v last in posest, na dejstvo, da je ta prostor kupila na prostovoljni dražbi dne 19. novembra 1905, ki jo je opravil c. kr. notar H. kakor sodni komisar. Tožničina zahteva, ki je kakor nekaj v petit nespadajočega prišla v tožbeni zahtev, da spada namreč sporni predmet k parceli št. 2205/1, ki jo je z ravno istim pravnim aktom zdražila, ima svoje mesto v pripovednem delu tožbe in ocenjevanje te okolnosti odnosno dokazov, kakor tudi ugotovitev, jeli dotična navedba resnična ali ne, spada v razloge sodbe, t. j. sodnik se mora o resničnosti ali neresničnosti te navedbe, ako se mu to zdi za razsojo odločilno, izreči v razlogih in zaključiti na podlagi te svoje ustanovitve v zvezi z drugimi premisami, ali

je tožbeni zahtevek, da je toženec dolžan sporni predmet izročiti tožnici v last in posest, utemeljen ali ne.

Navedbo tožbe, da spada trikot I, II, III k parceli št. 2205/1 umeti je samo v tem zmislu, da se je ta trikot obenem z imenovan parcelo ponudilo na prodaj in da ga je tožnica, najboljša ponudnica, kupila, ne pa v zmislu, da pripada omenjeni trikot tudi po katastralni in zemljiškoknjižni mapi k navedeni parceli. Tako je tudi umeti trditev, da je sodni komisar tako določil meje parcele št. 2205/1, ko vendar nihče ne dvomi, da sodni komisar ni poklican v to, da bi določeval parcelam katastralne meje.

Zaradi tega pa tudi nobena izmed pravnih strank ni čutila potrebe, razpravljati in voditi dokaze o tem, h kateri parceli pripada sporni prostor po mapi, marveč sta stranki pokladali važnost na to, kaj da je tožnica kupila in ali je kupila trikot I, II, III.

Prvi sodnik je torej stvar pravno napak presojal, ko je tožbeni zahtevek zavrnil iz razloga, da se o pripadlosti prostora k parceli št. 2205/1 ni razpravljalo in torej od tožnice ni dokazalo, da je ona ta prostor kakor del navedene parcele kupila. Važno je ocenjevanje dokazov o dejanski okolnosti, da je sodni komisar pri dražbi odkazal s parcelo št. 2205/1 vred tudi sporni prostor kot predmed prodaje in da je tožnica tudi ta prostor kupila, pri čemer ostane vprašanje, h kateri parceli spada ta prostor po katastralni in zemljiškoknjižni mapi, na strani.

Iz nadaljnjih razlogov navajamo samo to, da je prizivno sodišče ugotovilo, da je sodni komisar v tistem soglasju s štirimi solastniki razkosanega zemljišča, ki so bili pri razprodaji navzoči, mejo parcele št. 2205/1 odnosno sveta, ki se je pod to parcelno številko dal na ponudbo, določil na jugozapadni strani tako, da gre do vode (potoka) in ustanovilo, da je potok na dan prodaje, dne 19. novembra 1905, tekkel po strugi M-O-N ter da je tožba utemeljena v zmislu §-a 372 obč. drž. zak. nasproti tožencu, ki nima nobenega naslova in čigar posest ni pristna, ker se je postavil v posest samolastno, ko je odprl zasuto strugo M-N in tako prestavil mejo, ki jo je določil sodni komisar med objektoma, katerih enega je zdražila tožnica, drugega pa on, iz črte M-O-N v črto M-N. —

Zoper sodbo prizivnega sodišča je vložil toženec revizijo in to tudi iz razloga ničnosti v zmislu §-a 477 št. 9. (§ 503 št. 1.) c. pr. r., češ da je sestava sodbe pomanjkljiva, da je sodba sama seboj v protislovju in navaja razloge za izrek, katerega ni storila in vse to zaradi tega, ker v izrek sodbe ni sprejet ves obseg tožbene zahteve, odnosno kar se dela zahteve, glede katerega smatra prizivno sodišče, da ne spada v njo, ni zavrnilo, vkljub temu pa se razpravlja v razlogih o tem delu.

Najvišje sodišče je z sodbo z dne 27. svečana 1907 št. 1423 revizijo zavrnilo in potrdilo sodbo prizivnega sodišča in sicer glede uveljavljene ničnosti iz nastopnih

razlogov.

Ničnostni razlog §-a 503 št. 1 in 477 št. 9 c. pr. r. izvaja se v tem zmislu, da je prizivna sodba pomanjkljiva v svoji sestavi, sama s seboj v protislovju in da navaja razloge za izrek, katerega ni storila in vse to zaradi tega, ker v izrek sodbe ni sprejet ves obseg tožbene zahteve, odnosno se onega dela zahteve, glede katerega je prizivno sodišče mnenja, da ne spada v njo, ni zavrnilo.

Ta nazor revizije pa ni utemeljen. Po §-u 404 c. pr. r. mora sodba rešiti vse, glavne stvari se tičeče predloge. S tem pa ni predpisano, da se mora sodba v svojem izreku strinjati z besedilom tožbene zahteve, nego sodišče presodi, v čem obstoja stvarni predlog ali kaj je določena zahteva, ki jo je staviti po §-u 226 c. pr. r. v tožbi. Ako obsega tožbena zahteva okoliščnosti, ki se ne značijo za stvarno zahtevo, ni jih potreba sprejemati v sodbeni izrek, nego sodbeni razlogi so mesto, kjer bodi govor o njih, posebno, ako dotični del tožbene zahteve ni ugotovitven predlog v zmislu §-a 236 c. pr. r. — Tedaj pa posebno ni potreba takih delov tožbenega zahtevka, ki za razsojo nimajo nobenega pomena, izrecno pripoznati ali zavračati.

Popolnoma pravilno je prizivno sodišče zahtevo: »Toženec je dolžan odstopiti tožnici sporni prostor v last in posest«, smatralo za resnično zahtevo in resnični stvarni predlog in le o tem spoznalo v sodbi, ostale samo zaradi utemeljitve tega stvarnega predloga v zahtevi navedene okoliščnosti pa odkazalo v sodbene razloge.

Pomankljivosti v sodbi, ki bi ovirale njeno presojo, ni in so s tem opovržene tudi nadaljne trditve, češ da je sodba sama s seboj v protislovju, odnosno da navaja razloge za izrek, katerega ni storila.

Kar se tiče posebno tega, da se onega dela v tožbi stavljene zahtevka, naj se spozna, da spada sporni prostor k tožnični parceli št. 2205/1, ni zavrnilo, se pripomni da se z njim nikakor ni zahtevalo, naj se ugotovi, da spada po zemljiškoknjižni mapi dotični kos k parceli št. 2205/1, ker se nobena stranka ni sklicevala na mapo in se ta trditev da preudarjati v zvezi z nadaljno navedbo, da je tožnica s parcelo št. 2205/1 kupila tudi ta kos. Zavrnitev tega dela tožbene zahteve bi bila torej tudi meritorno neutemeljena, ker je prizivno sodišče ugotovilo, da je tožnica z dražbo parcele št. 2205/1 dejansko kupila tudi sporni prostor.

Revizijskega razloga po §-u 503 št. 1 c. pr. r. torej ni.

A. Levec.

c) Za razsojo o deležnih pravicah na skupnem zemljišču za čas agrarnega postopanja ni dopustna pravna pot.

Pri sodišču v L. ste vložili T. L. in U. J. proti J. K. tožbo na ugotovitev deležnih pravic nekega skupnega zemljišča. O tej tožbi je izšel tale sklep:

Postopanje o tožbi dne 22. nov. 1906 vloženi radi ugotovitve pritikline zemljišča vl. št. 90, oziroma 53 k. o. Nova vas in izbrisa poočitenja pri zadnje navedenem zemljišču se radi nedopustnosti pravde ustavlja in tožnici se obsodi v plačilo stroškov. Tožnici navajate, da se je drugotožnici U. J., kakor razvidno iz tuuradnih izvršilnih spisov, zemljišče vl. št. 90 k. o. Nova vas dne 18. oktobra 1906 prisilni potom prodalo in da je to zemljišče zdržila tožnica T. L.

S kupno pogodbo od 18. aprila 1902 je pa drugotožnica. U. J. prodala tožencu vse gmajnske pravice, pripadajoče hiši št. 18 v Novi vasi, vpisani pod vl. št. 90 k. o. Nova vas.

Na skupnem zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas je na podstavi poizvedovalnega zapisnika od 30. junija 1884 vknjižena lastninska pravica za sosesko Nova vas. To zemljišče obstoja iz več pašnikov in so teh pašnikov deležni nekateri posestniki

v Novi vasi, med njimi posestnik hiše št. 18 v Novi vasi, vpisane v vl. št. 90 k. o. Nova vas.

Pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas je od 2. junija 1900 naprej zaznamovana uvedba podrobne razdelitve v agrarnem postopanju.

Po cenitvi zemljišča vl. št. 90 k. o. Nova vas (2. avg. 1906) pa je toženec na podstavi kupne pogodbe od 18. aprila 1902 dosegel, da se je pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas poočitilo, »da so vse gmajnske pašne pravice hiše št. 18 sedaj last posestnika hiše št. 24 v Novi vasi, to je kupca teh pravic, sedanjega toženca.«

Ker so s hišo št. 18 združene gmajnske pravice do zemljišča vl. št. 53 k. o. Nova vas, zahtevate tožnici, naj se sodi: Ugotovlja se. 1.) da je zemljišča vl. št. 53 k. o. Nova vas, lastnega soseski Nova vas, deležen posestnik hiše št. 18 v Novi vasi vl. št. 90 k. o. Nova vas; 2.) da je pravica paše na soseskinem zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas realna, neodružna pravica posameznih kmetij med temi domačije pod hišno št. 18 v Novi vasi; 3.) da toženec s kupno podobo od 18. aprila 1902 in s poočitenjem de pr. 27. avgusta 1906 ni postal lastnik pod 1. in 2. navedene deležnosti; — razsodi se naj, da je toženec dolžan a) dovoliti izbris poočitbe temeljem kupne pogodbe od 18. apr. 1902 pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas zaznamovane, in postaviti zemljiškoknjižno stanje v prejšnji stan; b) povrniti pravdne stroške.

Toženec je na razpravi proti tej tožbi ugovarjal nedopustnost pravde in predlagal, da se naj sodno postopanje ustavi češ: iz zemljiške knjige je razvidno, da se je vsled sklepa od 2. junija 1900 zaznamovala pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas agrarna podrobna razdelba tega zemljišča in da je radi tega za razsojo tožbenih zahtev izključno poklicano le agrarno oblastvo.

Tožnici sta na to odgovarjali, da je sodišče za ta spor pristojno vsled gori omenjene poočitbe.

Toženec pa je pripomnil, da ni na dražbi prodano zemljišče vl. št. 90 v nobeni zvezi z zemljiščem vl. št. 53, ker ni v zemljiški knjigi nikjer zaznamovano, da bi bilo zemljišče vl. št. 53 kaka pritiklina drugim zemljiščem, in dalje da se v navedenem dražbenem postopanju ni cenil nikak delež zemljišča vl. št. 53 in da od tega zemljišča tudi ni nič bilo na dražbi prodano.

Konštatiralo se je, da je pri vl. št. 53 k. o. Nova vas še vedno zaznamovana uvedba agrarne podrobne razdelbe.

Ustna razprava je podala, da niso s posestjo zemljišča vl. št. 90 združene nikake solastninske pravice do zemljišča vl. št. 53 in da se z dražbenim postopanjem spornih pravic ni cenilo in tudi ne izdražilo.

Tu gre za spor, kdo izmed strank je deležnik pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas; za tak spor pa so pristojna le agrarna oblastva (§ 1 drž. zak. od 7. junija 1883 št. 94 in § 60 dež. zak. od 26 oktobra 1887 št. 2). Zaradi tega je bilo ugovoru, da je nedopustna pravna pot, ugoditi in postopanje ustaviti.

Proti temu sklepu sta vložili tožnici rekurz.

Deželno sodišče v Ljubljani je izdalo sklep: Rekurzu se deloma ugaja, izpodbijani sklep, kolikor je z njim izrečeno, da se ustavi sodno postopanje tudi o tožbenem zahtevku, naj je toženec dolžan dovoliti izbris poočitbe, temeljem kupne pogodbe od 18. aprila 1902 pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas vpisane se razveljavlja in sodišču prve stopnje nalaga, da razpravo nadaljuje in to zahtevo vnovič reši s sodbo. V ostalem se rekurzu ne ugaja ampak potrjuje sklep prvega sodnika.

Razlogi.

Po §-u 20 dež. zak. od 24. oktobra 1887 je za sodeležnike smatrati one osebe, ki so v posesti bodisi zemljišča samega, katero je razdeliti, bodisi kakih uživalnih pravic na njem. Določiti, kdo je posestnik, je stvar krajnega agrarnega komisarja. To izhaja iz določbe §-a 65 naved. zakona. Nadalje je tudi njegova stvar, ugotoviti osebe sodeležnikov. To je rečeno v §-u 69 nav. zakona.

Ker se s tožbenim zahtevkom 1) zahteva priznanje, da je domačija h. št. 18 v Novi vasi deležna zemljišča vl. št. 53 soseski Nova vas lastnega, je jasno, da so za rešitev tega vprašanja pristojna agrarna oblastva. Pravna pot je tukaj tembolj izključena, ker pri zemljišču vl. št. 53 v zemljiški knjigi niso vpisana nikaka zemljišča, katerim bi bilo solastno le-to zemljišče.

Kar se tiče tožbenih zahtevkov 2) in 3), sta med seboj ozko spojena. Zahteva se priznanje, da je pašna pravica na občinskem

zemljišču vl. št. 53 neoddružna od opravičene domačije hiše št. 18 in da zato toženec s kupno pogodbo ni postal lastnik teh pravic.

A tudi za razsojo o teh zahtevah ni dopustna pravna pot.

Po §-u 20 odst. 2 nav. zak. more oni, ki ni sodeležnik, pa si iz kakega drugega pravnega razloga prilašča vživalne pravice do skupnih zemljišč, uveljaviti svoje zahteve edino le po potu §-a 70 nav. zakona. Ta § pa pravi, da mora deželna komisija po meri posameznih slučajev in ako to za primerno spozna, napotiti krajnega komisarja, naj objavi razglas, da morejo take osebe svoje pravice pod izgubo uveljaviti v 90 dneh, sklicujoč se na ta razglas pred rednim sodnikom. Ta predpis velja v našem slučaju za obe stranki. § 70 se glasi popolnoma splošno in nima določbe, da bi to postopanje bilo uvesti zgolj na zahtevanje pretendenta.

Iz tega torej izhaja, da bi morali tožnici najpreje nastopiti upravno pot po §-u 70 nav. zakona.

Prvi sodnik je torej popolnoma po pravici odrekel zahtevkom 1—3 sodno pristojnost.

Drugače pa je z zahtevkom pod *a*), merečim na izbris poočitbe pašnih pravic pri vl. št. 53 (skupno zemljišče), ki se je vpisalo v korist toženca. Tožiteljici utemeljujeta ta zahtevek s tem, da je poočitba po zemljiškoknjižnem zakonu sploh nedopustna, posebej pa še z ozirom na določbe §-ov 43, 44, 72 min. ukaza od 30. julija 1888 št. 17 dež. zak. Ta zahtevek je zgolj zemljiškoknjižnega pravnega značaja in ga je soditi po §-u 61 in nasl. zemlj. zak. Za razsojo o tem zahtevku so vsekakor pristojna sodišča.

Proti temu sklepu vložili sta obe stranki rekurz na vrhovno sodišče, katero je s sklepom od 19. februarja 1907 št. 2183 spoznalo: Revizijskemu rekurzu toženca se ugaja in prvosodni sklep toliko zopet obnavlja, da se tožba v obsegu, od rekurnega sodišča dopuščenem, tožnicama zaradi nedopustnosti pravne proti vrne; revizijski rekurz tožnic pa se ker je nedopusten, zavrača.

Razlogi.

Nedopustnost revizijskega rekurza tožnic izhaja, ker se rekurz obrača proti potrjujočemu sklepu rekurnega sodišča, iz

določbe §-a 528 odst. 1 c. pr. r., katero za izpodbijanje sklepov, izrekajočih nedopustnost pravne poti, ne pozna nikake izjeme.

Pač pa je revizijski rekurz toženca vkljub določbi §-a 527 odst. 2 dopusten, ker ta določba ima v mislih slučaj, ko se stvar zaradi pomanjkljivosti postopanja vrne spodnji inštanci, dočim se je v tem slučaju prvosodni sklep v razveljavljenem delu od strani rekurznega sodišča hotelo odstraniti, tedaj v resnici ne razveljaviti, ampak odločbo prvega sodnika, odklanjajočo razsojo te stvari spremeniti.

Stvarno je revizijski rekurz toženca popolnoma utemeljen. Zahteva tožnic se opira na nedopustnost pravnih opravil, ki so podlaga takozvani poočitbi. O tej zahtevi je odločevati v agrarnem postopanju. Poočitbe pa se v tožbi tudi ne izpodbija po zmislu §-a 61 zemlj. zak. zaradi neveljavnosti, ampak ker je taka počitba formalno nedopustna po zemlj. zakonu. Taka izpodbijanja zemljiškoknjižnih dejanj pa ne spadajo na redno pravno pot, ampak na pot rekurza po zmislu §-a 130 zemlj. zak. Ako se še pomisli, da nedopustnost poočitbe ni nikak prejudicialni moment za odločbo glede izbrisanega zahtevka, ampak da je izbris neobhodna izvršitev dotičnega sodnega reka, — izhaja iz tega, da je tožbeni zahtevek tudi v tej točki sodnemu spornemu postopanju odtegnen. Zato je bilo prvosodni sklep zopet uveljaviti.

Dr. P.

d) Sodnikovo navodilo po §-u 432 c. pr. r.

Najvišje sodišče je z odločbo 22. maja 1907 št. 4866 ugodilo reviziji tožnikovi ter vrnilo stvar prizivni stopnji iz razlogov:

Prvi sodnik je zavrnil tožbeni zahtevek, ker tožnik vzlic navodilu ni dal, kakor se ugotavlja v razpravnem zapisniku, nikakih pojasnil o kolikosti zatrjevanih dajatev.

Toda že tožba se je pozivala izrecno na napoved terjatve, razvidno v zapuščinskih spisih. Bila je torej skrb vodečega sodnika, ki ima po §-u 432 c. pr. r. strankam, katere niso izvedene v pravo, dati za opravo njih pravnih dejanj potrebno navodilo, da bi vpogledal izrecno pozvano napoved, ležečo v

spisih istega sodišča; tako bi se bilo razvidelo, da se v spisih nahajajo natančni podatki o postanku terjatve. Ni dvomiti, da bi bil tožnik, ako bi ga bil sodnik na to opomnil, podal nadaljna pojasnila, ki bi bila potem sposobna podlaga za nadaljnje postopanje.

S tem upustom pa je ostalo postopanje nepopolno, že na prvi stopnji in ker prizivno sodišče ni odpravilo teh pomanjkljivosti, ima prizivno postopanje nedostatek, ki je mogel ovirati nadroben pretres in temeljito presojo sporne stvari.

Ker je torej navedeni revizijski razlog §-a 503 št. 2 c. pr. r. upravičen, je bilo reviziji ugoditi in po razveljavi prizivnosodne sodbe stvar zopet odkazati drugi stopnji.

Dr. V.

e) Izvršba na zadružne deleže članov.

S sklepom z dne 9. decembra 1906 je bil predlog Ivana in Jožefe M. proti Frančiški M., da bi se radi 2020 K s pr. dovolilo izvršbo z rubežem in odvzetjem 6 deležev po 50 K posojilnice v X., reg. zadruga z omejenim jamstvom, ki so last zavezanke Frančiške M., zavrnjen, ker ti opravični deleži, ustvarjajoči v §-u 76 zak. z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. določeno pravno razmerje med zavezanko M. kot članico in imenovano zadrugo, in prenosni samo z dovoljenjem ravnateljstva (ako tega ne izključuje pogodba po §-u 83 cit. zak.), ne tvorijo terjatve zavezanke proti zadrugi. Iz razlogov članstva ima zavezanka po zadružni pogodbi pravico samo na del dobička (morda tudi na obresti) in na to, kar ji za slučaj izstopa iz zadruga (§ 77 cit. zak.) po določbah §-ov 78 in 79 navedenega zakona ali v slučaju, da se razide zadruga (§ 81 cit. zak.) po §-u 48 tega zakona pripada. Torej samo te pravice so predmet izvršbe; to omenjeni zakon glede zadrug z neomejenim jamstvom v §-u 56 tudi izrecno omenja, navajajoč v §-u 59, kako naj zahtevajoči upnik provede izvršbo. Izvršba na te pravice pa ni bila predlagana.

Z odločbo višjega deželnega kakor rekurznega sodišča se je rekurzu zahtevajočih upnikov ugodilo in izpodbijani sklep toliko premenilo, da je bila za zahtevano terjatev dovoljena izvršba z rubežem zahtevanih 6 opravičnih deležev po 50 K, pripadajočih

zavezanki Frančiški M. proti posojilnici v X, zadrugi z omejenim jamstvom, in so bile izdane predpisane prepovedi za poddolžnike.

Razlogi.

Niti izvršilni red, niti zakon z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. ne izvzema opravičnih deležev članov zadrug z omejenim jamstvom iz izvršbe; določbe §-a 56 zak. z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak., katera že spada k posebnim določbam glede zadrug z neomejenim jamstvom, navedenih v II. poglavju cit. zak., pa tudi ni smeti uporabiti za zadruge z omejenim jamstvom, glede katerih so posebna določila, obsežena v III. pogl. cit. zak.; med temi pa ni najti določbe, podobne oni v §-u 56 cit. zak., kakor je tudi ni v splošnih, obe vrsti zadrug zadevajočih v I. poglavju cit. zak. obseženih predpisih. Ker pa po navedbah zahtevajočih upnikov v izvršilnem predlogu — te edine so odločilne za presojo, ali je izvršbo dovoliti ali ne, — posojilnica v X., zadruga z omejenim jamstvom, ni bilo nobene zapreke dovoliti predlagani rubež opravičnih deležev posojilnice v X., reg. zadruge z omejenim jamstvom, zavezanki Frančiški M. lastnih. Zavrnitev dotičnega predloga nima torej prave podlage in proti temu naperjeni rekurz je utemeljen; radi tega se mu je ugodilo, izpodbijani sklep se je premenilo in predlagano izvršbo dovolilo.

Revizijskemu rekurzu zavezanke je vrhovno sodišče z odločbo od 12. januarja 1907 št. 1817 ugodilo in razsodbo rekurznega sodišča premenilo v tem zmislu, da je sklep prvega sodišča obnovilo ter proti upnikom prisodilo povračilo stroškov zavezanki iz razlogov:

Naj je tudi res, da take izrecne določbe, ki bi bile proti ugoditvi izvršilnega predloga, kakor je določba §-a 56 zak. z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. pri zadrugah z neomejenim jamstvom, v tem zakonu za zadruge z omejenim jamstvom ni, govore vendar pomisleki, navedeni v zavračujočem sklepu prve inštanice tudi v tem slučaju proti dovolitvi izvršbe, zakaj delež člana zadruge, kadar je v zadrugo vplačan, prejenja biti last zadružnika, in postane skupni imetek cele zadruge (§ 1183 o. d. z.), tako da se na ta delež, dokler zadružnik v zadrugi ostane, ne sme voditi izvršbe radi njegovega zasebnega dolga, in pri tem je vse eno, je li jamstvo omejeno ali neomejeno (§ 1203 o. d. z.).

Bilo je torej premenivši sklep rekurznega sodišča izvršilnemu predlogu ugoditi, sklep prvega sodišča obnoviti in zahtevajoče upnike po §-u 41 in 50 c. pr. r. in po §-u 78 izvrš. r. obsoditi v povračilo stroškov.¹⁾

LISTEK.

Išče se Uršo Plut!

Naj se nikar ne ustraši! Ne bo zaprta! Nasprotno! Veselo iznenadenje jo čaka: dedščino se hrani zanjo na tukajšnjem sodišču! Resnično res: dedščino! Jaz sem sam in osebno imel dotične sodne spise v rokah, čez štiristo listov že obsegajo, in prebral sem jih vestno in preudarno od konca do kraja. In zato so moje besede zanesljive kakor notarski akt in dedščina je Urši Plut tako sigurna, kakor da jo ima že v žepu! Oziroma tam, kamor ženske spravljajo denar!

Leta 1884. je namreč v deželni bolnici umrla njena prava rodna sestra Marija Pisker rojena Plut in po njej ima to dedščino. Izplačati se ji ni mogla, ker je bilo njeno bivališče neznano. Nekod na širnem Dunaju je baje živela in bila umožena, kako se piše po možu, se ni vedelo. Ali zakonite pravice se ji je bilo navzlic temu varovalo in sicer po nji »postavljenem in hkratu dekretiranem« kuratorju, odvetniku dr. Korenu. Ta se je v njenem imenu oglasil pogojno na podstavi zakona za dediča; odobril je zapuščinsko obravnavo, zabeležil je stroške, izterjal je dedščino, izdal izknjižbeno pobotnico, zaprosil nje nadskrbstvene odobritve, zabeležil je stroške in končno položil izterjano dedščino pri sodišču. Tako je prišla dne 14. septembra 1885 njena dedščina v hrambo glavnega davčnega kakor tusodnega

¹⁾ Enake vrhovne odločbe: od 15. jun. 1898 št. 2813 Gl. U. Neue F. št. 225, od 5. maja 1896 št. 5338 Gl. U. št. 15781, od 26. marca 1890 št. 3443 Gl. U. št. 13222; drugačne od 24. septembra 1903 št. 13677 Z. B. 1903 str. 918, od 16. julija 1901 št. 10069 »Pravnik 1901 str. 726, od 18. decembra 1877 št. 11968 Gl. U. št. 13885.